

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

TMA

Dorota Šebková

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Grafický design

Bakalářská práce

TMA

Dorota Šebková

Vedoucí práce: Doc. Akad. Mal. František Steker
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2019

.....
podpis autora

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Doc. akademickému malíři Františkovi Stekrovi za odborné vedení a cenné rady nejen v rámci bakalářské práce, ale i po celou dobu studia na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara.

Dále bych chtěla poděkovat za nespočet konzultací, za mnoho užitečných rad a za psychickou podporu Andree Tachezy, Báře Růžičkové, Heleně Kočíkové, Marii Urbánkové a v neposlední řadě Tiborovi Nemešovi.

OBSAH

1	POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY	5
	1.1 Rešerže zvoleného tématu	
	1.2 Reflexe a dokumentace procesu tvorby	
2	POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ	8
	2.1 Popis díla	
	2.2 Využití díla	
3	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	9
4	RESUMÉ	10
5	SEZNAM PŘÍLOH	11

1 POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY

1.1 Rešerže zvoleného tématu

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala fenomen tmy. Již delší dobu ve své volné tvorbě k tomuto tématu směřuji. Často uvažuji o tom, jaké představy si promítáme do tmy a stínů, nebo například o tom, jaké obrazy vidíme, když zavřeme oči. Tyto myšlenky se promítají například do mých litografických tisků¹ a také byly podnětem ke vzniku výstavy s názvem *Za víčky*², pro kterou jsem vytvořila sérii osmi obrazů. Právě proto mi přišlo zajímavé toto bádání rozvinout a jako vyvrcholení celého procesu se tmou zabývat v rámci zakončení svého bakalářského studia.

Tma je nedílnou součástí našich životů a přesto je velice opomíjená. Možná i proto, že nám jí příliš nezbyvá. Je to něco, nad čím nikdo z nás nepřemýšlí, něco jako například dýchání. Přesto, že na ní tolik zapomínáme, každý den nás obklopuje a je pro náš život daleko přínosnější, než si vůbec umíme představit. Právě kvůli tomu, jak moc je tma opomíjená jsem se rozhodla, že bych na ní ve své práci ráda poukázala a přiblížila široké veřejnosti její původ a význam.

Ve chvíli, kdy jsem o tématu tmy začala přemýšlet o něco víc do hloubky, vytanulo mi na mysl mnoho otázek. Začalo mě zajímat, odkud taková tma pochází, proč je vlastně v noci tma, jak vypadá tma na obloze a mnoho dalšího. Čím více jsem si o tmě začala zjišťovat, tím zajímavější mi začala připadat. Je až neskutečné, jak moc je tma propojená se vším, co nás v našich životech provází.

Jak moc velký vliv má asi tma na naši psychiku? Když jsem se začala zajímat o to, jak na nás působí tma, došla jsem k názoru, že by tato otázka měla být položena spíše obráceně. Jak moc velký vliv má nedostatek tmy na naši psychiku? Nedostatek tmy nás totiž ovlivňuje jak po psychické, tak i po fyzické stránce daleko více, než si dokážeme představit.

Dalším důležitým aspektem pro mě byl hluboko zakořeněný strach, který si v sobě už od pradávna nosíme. Začla jsem zkoumat, proč se tmy bojíme, odkud tento strach pochází a zda je ještě v dnešní době relevantní se jí bát.

Každý z nás určitě někdy přemýšlel nad tím, jak taková tma vypadá. Už v dětství si představujeme, co se asi skrývá ve tmě pod postelí a tyto představy nás mohou provázet celý život. Pro každého může být tmou něco jiného. Pro někoho je tma přicházející se soumrakem jako vlk plížící se krajinou, pro jiného může být den a noc jako dva milenci. Právě těmto představám jsem se chtěla ve své knížce věnovat a ztvárnit je pomocí ilustrací.

V neposlední řadě mě zajímalo, jak vypadá tma na různých místech. Tma nikdy není stejná... Černé nebe plné hvězd, které můžeme spatřit uprostřed přírody se rozhodně neshoduje se světle šedým nebem, které můžeme spatřit ve městě.

1 Příloha 1

2 Příloha 2

1.2 Reflexe a dokumentace procesu tvorby

První fáze celého tvůrčího procesu sestávala z bádání a ze sociologického průzkumu. Strávila jsem mnoho času pročitáním knih a článků týkajících se tématu bakalářské práce a snačila jsem se dozvědět se co nejvíce a načerpat důležité informace, které bych využila v následující tvorbě. Ze všech podkladů jsem si dělala pečlivé výpisky³, ke kterým jsem si rovnou skicovala obrázky⁴, které se mi v souvislosti s textem honily hlavou. Během tohoto bádání jsem se také snažila vyzpovídat své okolí a dozvědět se, jaký pohled na tmu mají oni. Co by se o ní chtěli dozvědět, co nevědí a jak si jí představují, nebo jaké na ní mají vzpomínky z dětství.

Po dokončení této rozsáhlé rešerže jsem si začala kompletovat texty. Texty měly mnoho verzí a prošly nesčítelným množstvím úprav. Výpisky, které jsem si předpřipravila v předchozí fázi jsem využívala pouze jako podklady pro potvrzení skutečností a informací, které pro mě byly dříve neznámé. V samotných textech jsem ale z žádné předlohy nečerpala a snažila jsem se postupovat co nejvíce intuitivně.

Paralelně s tvorbou textů jsem pracovala na tvorbě ilustrací. Některé předlohy pro ilustrace vznikly už během bádání a při tvorbě výpisků, u jiných jsem čerpala až z mnou vytvořeného textu. Veškeré ilustrace jsem nejprve dlouho skicovala a s využitím pauzovacích papírů jsem hledala tu správnou podobu. Nejprve jsem si vytvořila hrubý náčrt a následně jsem pomocí překreslování hledala ten správný tvar a podobu⁵. Ve chvíli, kdy jsem našla správnou podobu ilustrace, připravila jsem si finální papír. Vybrala jsem si papír o gramáži 300 g/m², s krémovým zabarvením a s jemnou strukturou. Na tento papír o finálním rozměru jsem pomocí přenosného papíru překreslila předem připravenou skicu a začala kreslit. Všechny ilustrace jsem vytvářela za pomoci tužky⁶. Některé obrázky jsem doplnila o jemnou lavírku⁷. Tím jsem si vytvořila podklad a mohla tak pracovat s více odstíny černé. U ilustrací, které jsem doplnila o tuto techniku jsem začala právě lavírkou, kterou jsem si vytvořila nejprve jednolitý podklad. Po zaschnutí jsem za pomoci vrstvení nařaděné tuše vytvářela temnější odstíny až do finální podoby. Až po dotvoření podkladu tuší jsem začala pracovat tužkou a vytvořila finální obraz. Všechny ilustrace jsou vytvořené jedna ku jedné.

Jelikož jsou pro mne ilustrace, které jsem vytvořila velice pocitovou věcí, při tvorbě ilustrací mě napadaly různé věty a začaly vznikat krátké básně⁸. Tyto básně souvisí s ilustracemi a umocňují divákův pocit z knížky.

Během tvorby ilustrací, jsem zároveň začala pracovat na layoutu a na sazbě knížky. Layout jsem si vzhledem k tomu, že se jedná o autorskou knížku, zvolila lehce atypický. Celou knížku jsem si rozdělila do čtyř kapitol. Úvodní strana nese název kapitoly a krátký úvod.

3 *Příloha 3*
4 *Příloha 4*
5 *Příloha 5*
6 *Příloha 6*
7 *Příloha 7*
8 *Příloha 8*

Pro zvýraznění začátku kapitol jsem pod text úvodní strany a pod text strany následující umístila obdelník šedé barvy⁹. Každá kapitola sice nese určité téma, ale texty často netvoří souvislý text, spíše odbíhají k různým myšlenkám a pozastavením se. Právě to jsem chtěla podtrhnout a v rámci tvorby layoutu jsem se rozhodla pracovat s dvojitým umístěním textového pole¹⁰. U textu jsem tedy pracovala se zaražením jak k levému, tak k pravému okraji stránky. Vnější okraj jsem vždy vytvořila o velikosti devíti milimetrů a pro vnitřní okraj jsem zvolila okraj větší, teda třináct milimetrů, aby vazba nebránila v čitelnosti textu. Pro sazbu celé knížky jsem si vybrala písmo Lido, které mi přišlo vhodné jak k použití u delších textů, tak pro nadpisy.

V momentě, kdy jsem mě dokončený layout, sazbu a dokreslené ilustrace, přešla jsem k postprodukci. Ilustrace jsem si naskenovala a následně lehce upravila v programu Adobe Photoshop. Úprava skenů spočívala především ve vyčištění podkladového papíru, protože jsem nechtěla, aby byl v tisku viditelný. Následně jsem lehce upravila jas a kontrast, aby v tisku jemná kresba tužkou nezanikla

Po dokončení postprodukce a zkompletování celé knihy jsem začala s výběrem papíru a s tiskem zkušebních tisků¹¹. Tiskla jsem různě upravené ilustrace, abych zjistila, která verze nejvíce odpovídá originálním kresbám.

Pro svázání jsem si vybrala vazbu V8, která knížce dodává určitou exkluzivitu a také (z praktického hlediska) trvalost.

Přebal knížky jsem chtěla vyřešit co nejvíce minimalisticky a vystihnout tak jednoduchost a čistotu tmy. Zvolila jsem tuhé desky, které jsem nechala potáhnout bílým plátnem a na titulní stranu jsem slepotiskem nechala vyrazit název TMA. Bílé plátno jsem zvolila, protože vtipně vytváří kontrast právě s názvem knížky. Díky využití slepotisku vzniká malá hříčka, kdy je text na bílém plátně čitelný pouze díky stínům a až tma nám tedy dovolí pochopit, co se na přebalu píše.

9 *Příloha 9*
10 *Příloha 10*
11 *Příloha 11*

2 POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ

2.1 Popis díla

Výsledkem mé práce je ručně šitá kniha o téměř 60 stránkách formátu menší A5. Tento formát jsem vybrala vzhledem k nevelkému množství textů a proto, aby byla knížka čtenáři příjemná do ruky a aby podtrhoval intimitu zvoleného tématu.

Ilustrace jsou vytvořeny za pomoci kresby tužkou a některé jsou také doplněny o jemnou lavírku. V kresbách pracuji s velkými černými plochami, které jsem vyplnila šrafúrou. Veškeré ilustrace jsem do finální podoby upravovala v programu Adobe Photoshop.

Pro grafickou úpravu knížek jsem zvolila program Adobe InDesign, ve kterém jsem upravila jak sazbu textu, tak celkový vzhled layoutu knížky.

Po četných zkouškách jsem si pro svou knížku vybrala papír Munken Pure, 160 g/m². Tento papír jsem si vybrala pro jeho kvalitu a také kvůli lehkému zbarevnění. Vzhledem k tomu, že originální ilustrace byly vytvořeny na krémový papír, přišlo mi nevhodné tisknout na čistě bílý papír.

Knižní blok jsem si nechala svázat na způsob vazby V8 s černými předsádkami. Desky knížky jsem si nechala potáhnout bílým plátnem. Na titulní stranu jsem na zlatý hřbet nechala slepotiskem vyrazit názem vnížky.

2.1 Využití díla

Byla bych ráda, kdyby kniha sloužila jako připomenutí něčeho, na co jsme už dávno zapomněli, něčeho, co by pro nás mělo být vzácností.

Tma je velice důležitá nejen pro nás, ale také pro celkovou rovnováhu na Zemi a pro fungování veškeré fauny a flóry. Možná právě tato knížka by mohla každému z nás připomenout, že tma není jen ztělesněním strachu a nebezpečí.

3 SEZNAM POUŽITÝCH VZORŮ

a) Knižní a periodická literatura

HARAŠTOVÁ, Helena. Velká kniha tmy. Ilustroval Jiří FRANTA, přeložil Miriam MIŠENKOVÁ. V Praze: Albatros, [2017]. ISBN 978-80-00-04540-5.

HOJDA, Zdeněk, Marta OTTLOVÁ a Roman PRAHL, ed. Světlo, stíny a tma v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 37. ročníku mezioborového symposia k problematice 19. století : Plzeň, 23.-25. února 2017. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2819-8.

ZAMAROVSKÝ, Peter. Proč je v noci tma?: příběh paradoxu temného nebe. Praha: AGA, 2011. ISBN 978-80-904582-1-5.

b) Internetové zdroje

Beskydská oblast tmavé oblohy O tmě v Beskydech. Beskydská oblast tmavé oblohy [online]. Copyright © 2019. All Rights Reserved. Designed by [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: http://www.boto.cz/?page_id=16

Budiz tma aneb Proč svět potřebuje temnou noční oblohu - Flowee. Flowee [online]. Copyright © Flowee s.r.o. Publikování nebo další šíření obsahu serveru je bez písemného souhlasu zakázáno. [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/planeta/3981-budiz-tma-aneb-proc-svet-potrebuje-temnou-nocni-oblohu>

Kde vládne absolutní tma - Život na hranici možností | Ábíčko.cz. Zábava, příroda, věda a technika | Ábíčko.cz [online]. Copyright © 2001 [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: <https://www.abicko.cz/clanek/precti-si-priroda/9296/kde-vladne-absolutni-tma-zivot-na-hranici-moznosti.html>

Nový Prostor | Články | Tma léčí (Jakub Yellen, Jan Štěpánek). Nový Prostor | Téma: Velikonoce [online]. [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: <http://novyprostor.cz/clanky/497/tma-leci>

Proč je v noci tma. Petr Stohwasser [online]. [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: <http://petr-stohwasser.jabezec.cz/fyzika/proc-je-v-noci-tma.html>

Terapie tmou může znamenat návrat do matčina lůna - Flowee. Flowee [online]. Copyright © Flowee s.r.o. Publikování nebo další šíření obsahu serveru je bez písemného souhlasu zakázáno. [cit. 24.04.2019]. Dostupné z: <https://www.flowee.cz/83-archiv-2017/esprit/alternativni-medicina/1308-terapie-tmou-muze-znamenat-navrat-do-matcina-luna>

4 RESUMÉ

As the topic of my bachelor thesis I chose the phenomenon of darkness. For some time now I have been working on this topic in my creative work. That is why I wanted to develop this research and as a culmination of the whole creative process to deal with the theme of darkness as well in my final bachelor's degree project. I decided to create an author's book for which I wrote my own texts and drew a set of illustrations.

The first phase of the entire creative process consisted of research and sociological research. I spent a lot of time reading books and articles on the subject. I was inclined to learn as much as possible and to get some important information that I could use in the following work.

After completing this extensive research, I started assembling the texts and editing them to their final form. I worked on the creation of illustrations in parallel with the texts. I created pencil drawings, some combined with black ink. Illustrations complement the text and help the reader move his vision a little further.

The illustrations I have created are a very emotional thing for me. When I created them, I began to think about some sentences and so short poems began to form. These poems are placed in the book to complement the illustrations.

In the final stage of the creative process, I edited all the illustrations in Adobe Photoshop and prepared the typography and layout in Adobe InDesign. In this program, I have also finished the book for printing.

After printing, I had the book bound to the V8 binding, and I had the book cover covered with a white buckram that contrasts with the theme of the book. The title of my book is debossed onto the cover with matrix.

The result of my work is an author's book that explains many of the confusions about darkness. The book brings readers closer to this topic, trying to demolish the taboo and remind that even darkness is a necessary part of our lives.

5 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Litografický tisk

Příloha 2

Výstava s názvem Za víčky

Příloha 3

Rešerže a výpisky

Příloha 4

Prvotní skicy

Příloha 5

Proces vytváření ilustrací

Příloha 6

Originální ilustrace nakreslené tužkou

Příloha 7

Originální ilustrace doplněné o lavírku

Příloha 8

Ukázka básní

Příloha 9

Layout začátku kapitol

Příloha 10

Layout

Příloha 11

Zkušební tisky

Příloha 12

Ukázka knížky

Příloha 13

Ukázka knížky

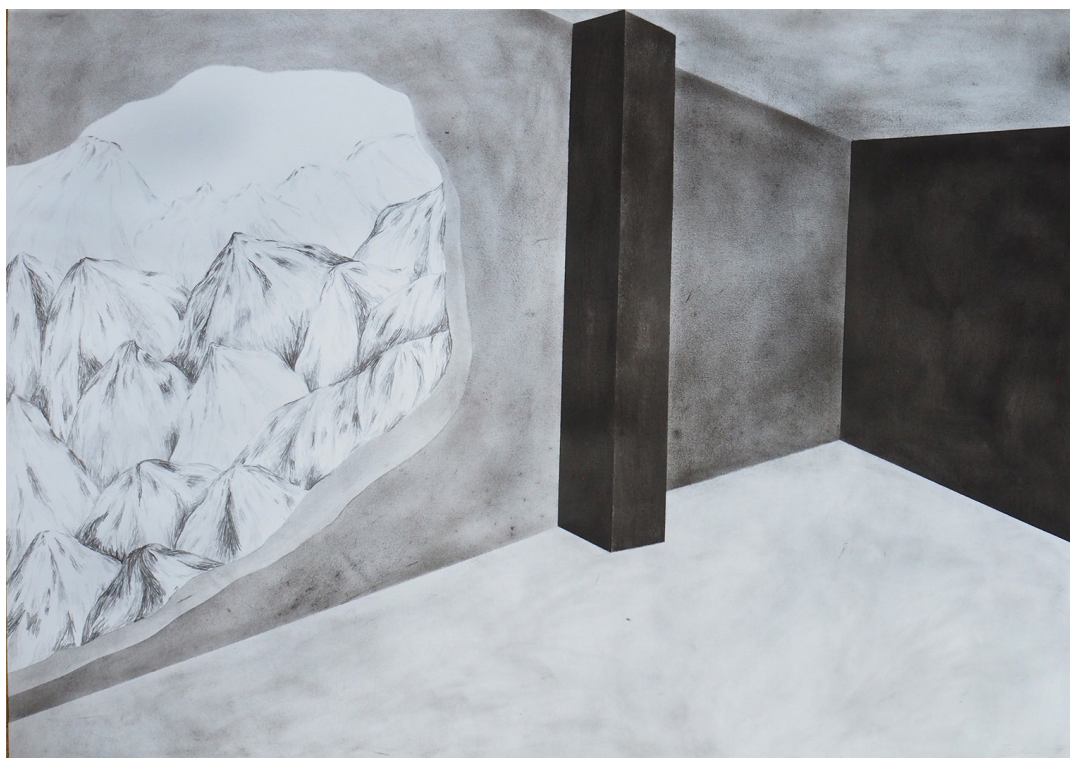
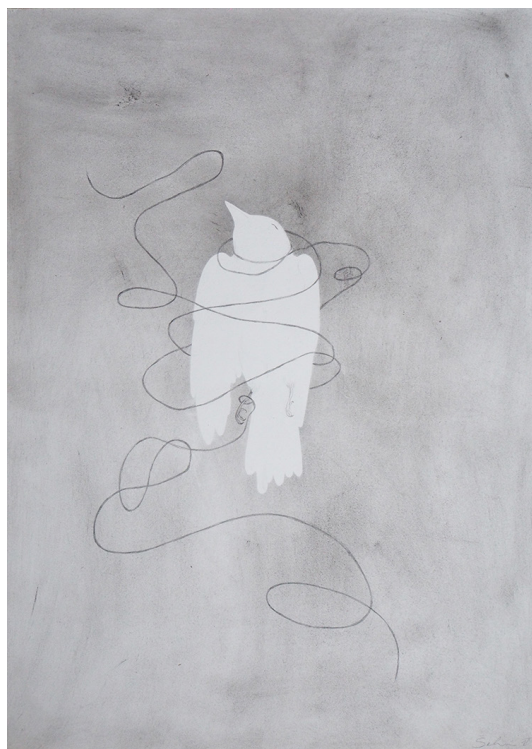
Příloha 1

Litografický tisk
zdroj: vlastní tvorba

Příloha 2

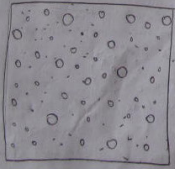
Výstava s názvem Za víčky
zdroj: vlastní tvorba

Příloha 3

**Rešerže a výpisky
zdroj: vlastní tvorba**

Je polární? Aboi obloha a není? Bůha? Aha.
Když se vše pohybuje na moři, gasinon obloha, vidíme, že komu tak rozhodně není? Je v každém směru naše vše nenarazí na kůru, je přetvářka. Smamy podobně není kůrou a kůra není v moři světla, ale počítání bůha. Tímto jsem se vyznával pomocí ghangso Kepler a Herarch, Ollera, nazývají se také jako Kepler-Obecitán parado. Při pohledu na přelobou oblohy, máš máš napadnout, že ne všechno vidíš, ale spíš ne vše, protože jsou schované za tak kůrou, před ními, a tak nepřipadáš celým svým jasnem. Pokud máš vědomí, a potaž to, stále by měla být obloha mnohem jasnější, než jak je opravdu vidíme.
Dalším argumentem by mohlo být, že ne všechno světlo nám padne do oka, protože se rozptýlí k nám odraží či absorbuje na jiných tělesech, v atmosféře nebo na atmosféře. Ale to ani to nestáčí, aby v moři byla taková bůha, jak je. Rozpínání rozměru. To je upřesnění. Všechno to má velmi stabilní, ale rozpínání se. Díky rozpínání rozměru tak dochází ke vzdalování galaxií a kůra a bava jejich světla se posouvá k černo bavit - bor rudý posuv.
Při vzdalování, kůra dochází k prodloužení vlnové délky (světlo je světlo světla, elektromagnetické). Z viditelné části spektra má největší vlnovou délku červená bava. Vlnová délka se pak při vzdalování dále prodlužuje až k ultraviolettému záření, mikrovlnné záření a proto světlo měkké kůrou nevidíme. (petrostok.wasser.jabec.cz)

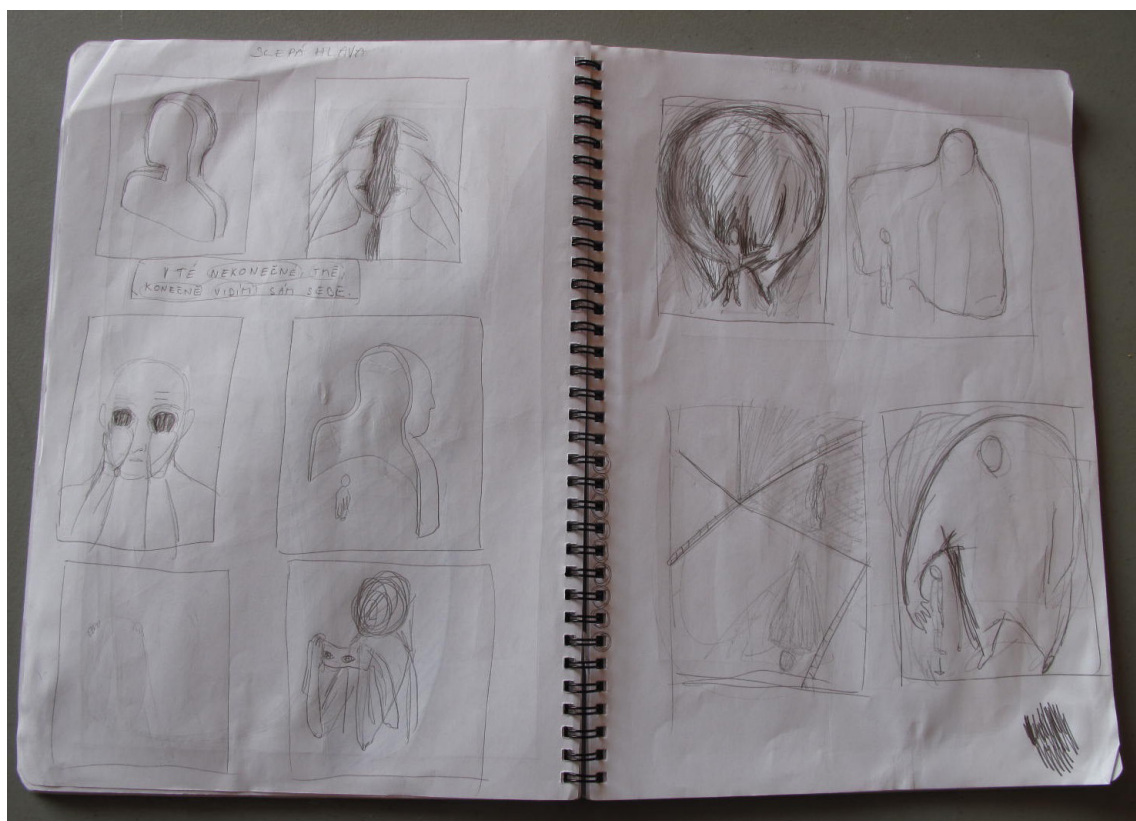
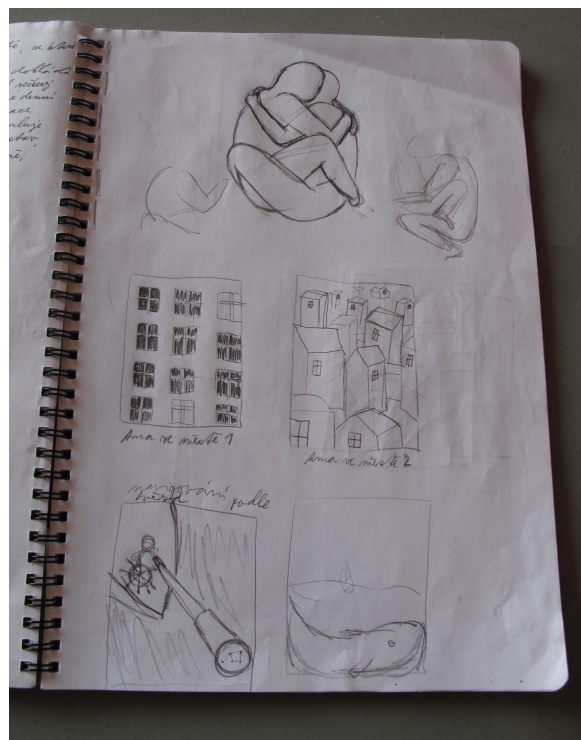
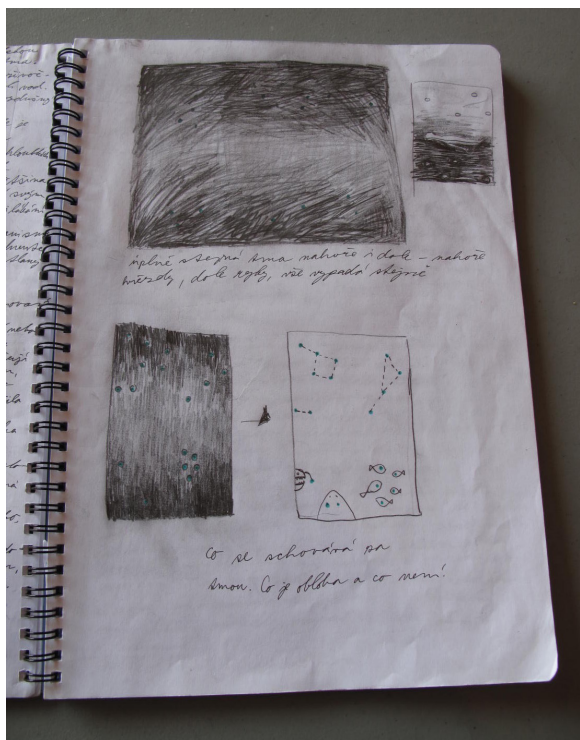
— Pak moc světla, že bůha nebude skoro vidět

• Zhasnout (prosim) Helicopci! Dvě kos světla a moři světla, světla.
Já jsem se snažil naše poznání.
Dříve bylo světlo, pro den a v noci byla viditelná bůha. Návratem světla měsíc v upliven, což je podobná část bůha. A nejdříve se můžeme spíše rozvíjet světlo, které spektrálním složením odpovídá polární. Jenže se to stalo na tak krátký čas, že nebylo možné se na to vůbec započítat.
... Pak přišlo světlo, že jsem tedy se dostal k bůha, a je vždy do posle. ... Sdělati je při minutu před tím, než se přiblíží perimor - a že je velmi čistá. Moderní světlo, jehož složení je právě například bílý světlo, pokud nemá spektrální filtr, posílá informaci na světlo a se posouvá pak určitému významu. Tedy: pak myslíte světlo, že je den.

*Tma bůha!
(vln vlnita.cz)
Terapie bůha je původně stará šibolská šibolka z gangly nebo příprava na smrt. V každém z jejích členů má mělo Andrew A. Velik. Tělemi pobyt v neposlední bůha a bůha má pro blahodárné účinky na naše psychické i fyzické zdraví. Právě se rozptýlí a pak nám se seton. Děje se v atmosféře!
— Za dva tisíce let existence se bůha stává jako lidstvo deformována strachem ze bůha. I proto mají lidé dovede k bůha strach, aniž si to uvědomují, protože světlo, to je přes bůha, to je naše, to je nějaké vykoupení, jsou kultury, pro které bůha nemá to negativní konstante? To jistě například východní kultury. Bolyne bůha bůha a čínská monáda. Pro ně jsou strachem světla a bůha, akrobati a vlnitým bídné principy životního rytmu. Jednou jsem se schránc našel anozymni dopis od ~~patentu~~ paven bůha, která mě nábila, že jsem nositel pla a bůha, a prohlásila mě do horoucího pekla, a pak se rozpouštěla podpat. Ne, já jsem pak napsala, ab se snaží se, že se snaží stigne jednou vlnitým světlo a neustále bude světlo dlance. Já jsem se pak ani dvě hodiny smál a předstíral jsem si se spalena pole a rozvíjenou jsem já nejen proga gator bůha, já jsem jenom sám, že se hledí bůha

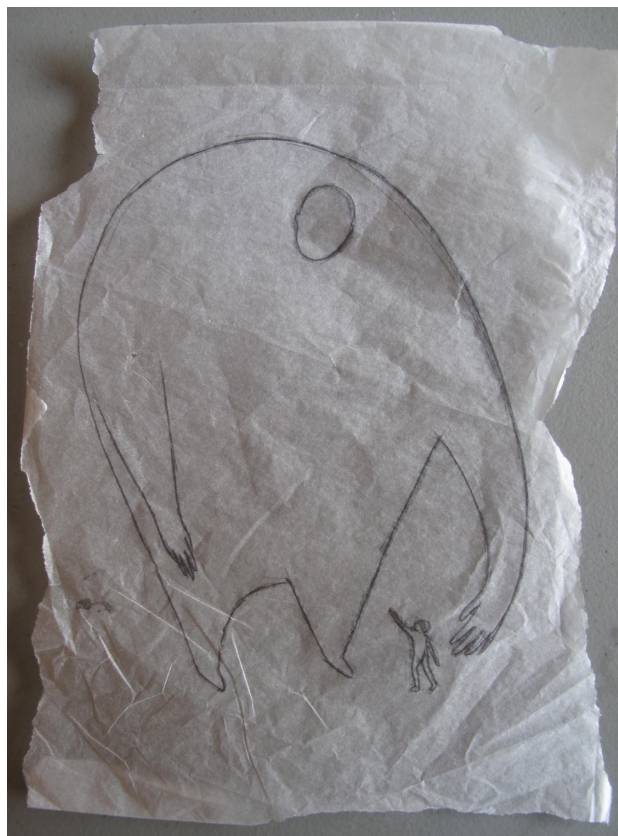
Příloha 4

Prvotní skicy
zdroj: vlastní tvorba

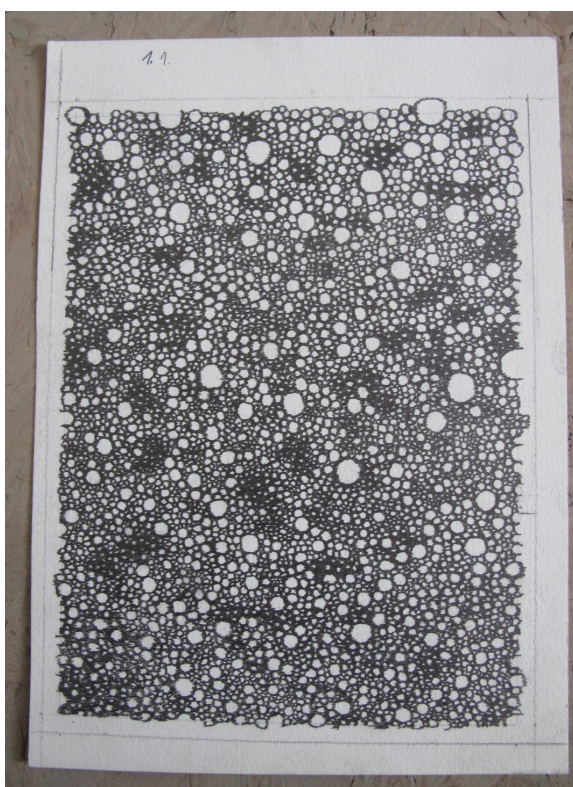
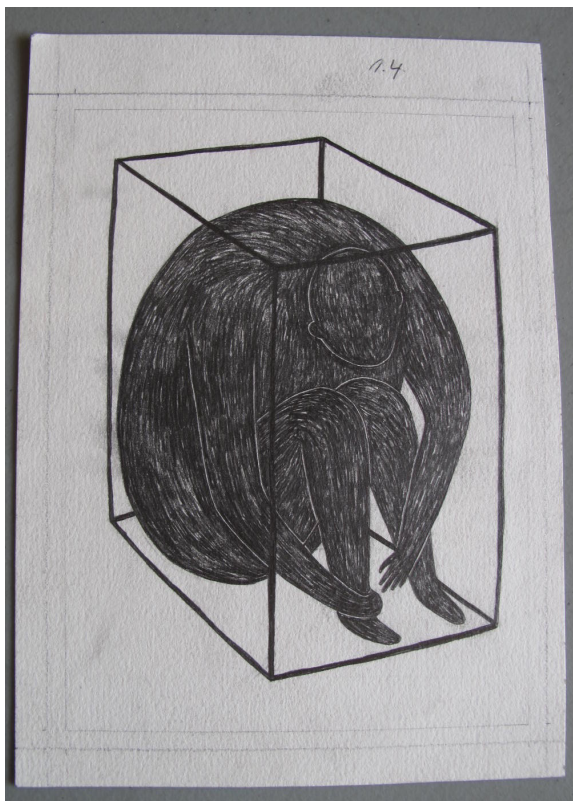
Příloha 5

Proces vytváření ilustrací
zdroj: vlastní tvorba

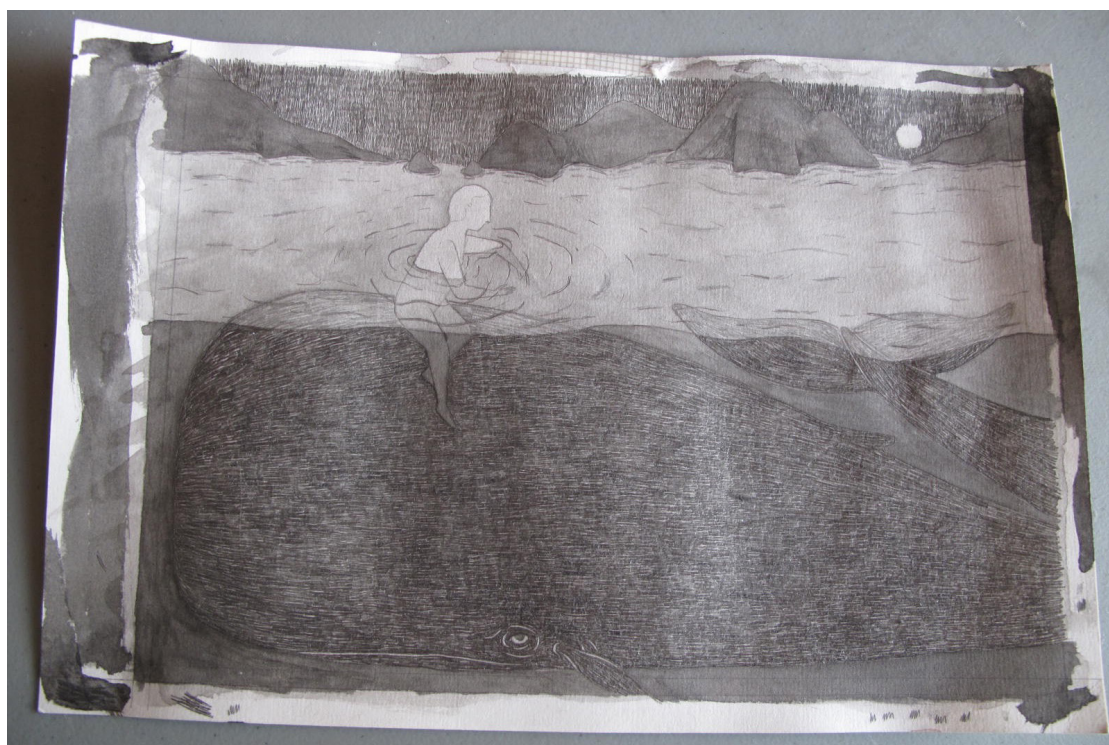
Příloha 6

Originální ilustrace nakreslené tužkou
zdroj: vlastní tvorba

Příloha 7

Originální ilustrace doplněné o lavírku
zdroj: vlastní tvorba

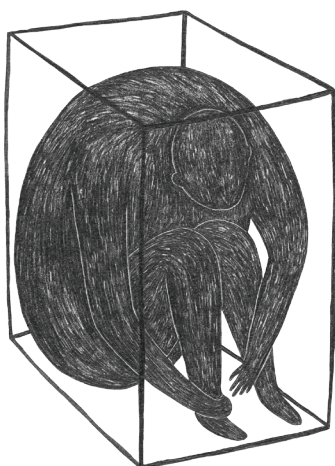
Příloha 8

Ukázka básní

zdroj: vlastní tvorba

Zavři oči.

Už ji vidíš?

*S nádechem,
probudím tě v sobě.*

*Když plavu v černočerných vodách, kdy měsíc odráží se na hladině.
Občas mám pocit, jako bych pod sebou...*

... jako bych zahlédl...

Příloha 9

Layout začátku kapitol
zdroj: vlastní tvorba

Černočerná

Za sedmero horami a sedmero
řekami, v dobách, kdy ještě
v noci panovala černo černá
tma... I příběh o tmě by mohl
začínat tak, jako mnoho
pohádek, které známe.

6

Pomalu se blížíme k tomu, že bychom si o tmě mohli vyprávět jako o bájně stvůře, co žila kdysi dávno a proháněla se oblohou během noci.

Tma je nedílnou součástí našich životů, a přesto na ni zapomínáme. Stává se pro nás tak moc samozřejmou, že ji s klidným svědomím můžeme přirovnat k dýchání. Každý z nás se během dne nadechne až 23 000 krát a bereme to jako něco samozřejmého. Nikdo z nás nad tím nepřemýšlí, děje se to přece tak nějak samo, tak proč se nad tím pozastavovat. Ale co když dýchat přestaneme? Bude nám pak dýchání stále připadat jako něco, na co nemusíme myslet? I když si to málokdo z nás uvědomuje, s tmou je to stejně jako s dýcháním. K životu ji potřebujeme všichni do jednoho. Je přínosná více, než si vůbec umíme představit. Bohužel, z našich měst už dávno vymizela a opravdovou tmou bychom našli jen na několika místech na celém světě. Možná by bylo na místě se nad touto „samozřejmostí“ zamyslet a začít o ni pečovat. Chránit ji jako drahé kamení nebo jako ohrožený druh. Udržet si tmou v našem životním prostředí a možná také trochu probudit tmou v nás samotných.

7

Layout
zdroj: vlastní tvorba

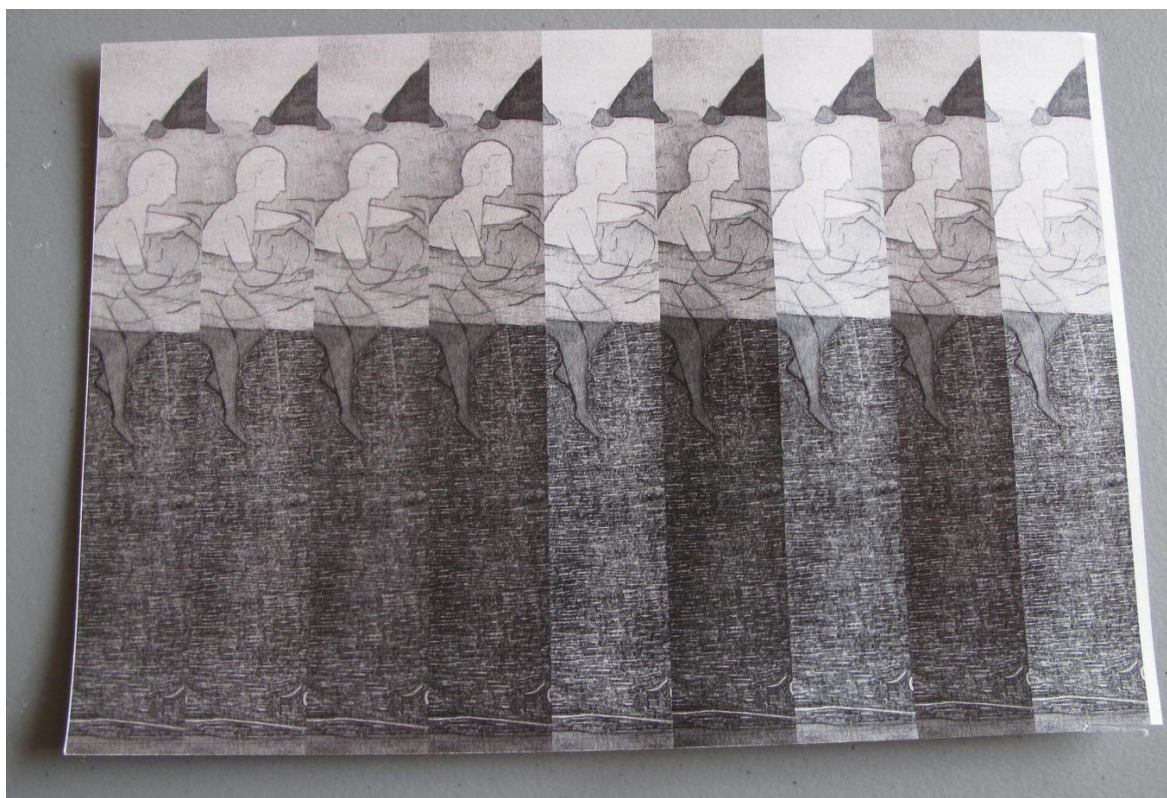
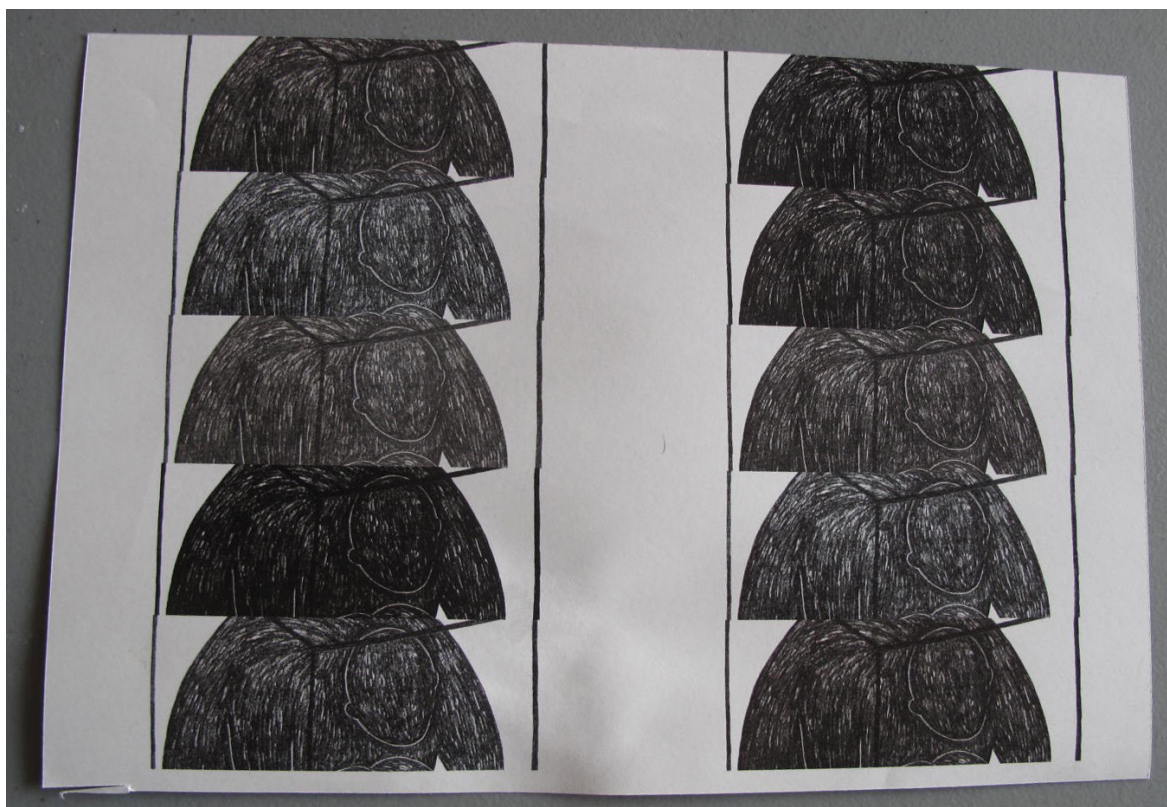
<p>Tmu je mimo jiné možné vnímat jako absenci světla. Podle dnešních vědeckých průzkumů tma jako taková neexistuje, protože vždy můžeme prokázat přítomnost světla, i když tak míznou, že je pro lidské oko neviditelné. Matematicky ji můžeme považovat za nulu, za naprosté nic. Pokud tedy tma jako taková neexistuje, čeho se doopravdy bojíme? Máme strach pouze z toho, co neznáme, na co si nemůžeme sáhnout a co neumíme pojmenovat? Pokud ano, mělo by stačit, aby se každý z nás s tmou seznámil a přijímal ji. Stejně jako můžeme tmu brát coby absenci světla, dala by se také považovat za absenci jakékoliv informace a světlo naopak můžeme vnímat jako přímý nosič informací. Tento pohled na světlo a tmu je velice zjednodušený. Je to pohled na dobro a zlo, na informovanost a zaslepení a na pravdu a skrytou lež. Často také můžeme slyšet, jak někdo říká „zavírat před něčím oči“, „tak si na to posvítime“, „pod svícenem je největší tma“, nebo „má světlo/temnou stránku“... Proč neustále přisuzujeme tmě všechno špatné a máme zažito, že ve tmě se kromě nebezpečí může schovávat i kdejaké tajemství? Není to právě naopak? V naprosté tmě nikomu z nás přeci nemůže pomoci například falešný úsměv. Možná by v nás naopak tma mohla probouzet upřímnost k ostatním a především upřímnost k sobě samé.</p>	<p>tmu. Možná je právě tma to pravé místo, kde můžeme odhodit stud a mítovit otevřené o všem, co nám přines paprsky světla nedovoli. Tma nás přijme do své shovívavé náruče a umožní nám po malých mítkách rozmotat klubíčko pocitů, které se v nás zamotalo. Pokud se bavíme o tmě, nevyhnutelně se dostáváme i k tématu černé barvy. Černá barva jako taková ve své podstatě není považována za barvu. Tím se vlastně znovu vracíme k neexistenci tmy... Černou oko vnímá v momentě, kdy z žádného směru nepřichází žádné světlo. Můžeme ji tedy vidět v okamžiku, kdy materiál, který ji nese, pohlcuje veškeré světlo a žádné neodráží. Černou barvu můžeme také vnímat jako nejtmavší odstín bílé. V tomto případě by tma byla zase láhrou a děčím, co klame svým vzezřením. Tato barva má velice silnou symboliku, která se liší v různých kulturách. V západní tradici je nositelům s negativním významem. Na pohrby se tradičně nosí černé oblečení, při úmrtí významné osoby vyvěšujeme černou vlajku, čarodějnice a všichni příslušníci temných sil jsou obvykle oděni do černého oblečení, prostě až už se podíváme kamkoli, černá barva se vždy využívá jako symbol zla, smutku, žániku a smrti...1</p>
---	---

	<p>Ve světelném znečištěném prostředí žijí více než dvě třetiny světové populace. V Evropě a Spojených státech 90 procent obyvatel. To znamená, že většina z nás by měla přehodnotit svou odpověď na otázku „Viš, co je to tma?“ Pokud budeme stát uprostřed velkoměsta a podíváme se na oblohu, může se nám stát, že uvidíme jen několik nejjasnějších hvězd. V menších městech můžeme spatřit už desítky a za městem až stovky hvězd. Ale pokud se chceme vydat za opravdovou tmou a nebem posetým hvězdami, musíme se vydat ještě dále. Vydáme-li se daleko od civilizace, můžeme na nebi spatřit až několik tisíc hvězd. Na nejtmavších místech naší země, jako jsou například vrcholky Havajských či Kanárských ostrovů, poušť Atacama v Chile, nebo neosídlené oblasti Austrálie a Afriky, můžeme spatřit tři až čtyři tisíce hvězd! Je poněkud smutné, že většina z nás takový pohled za svůj život nevidí. Kdo z nás může říct, že v noci začíná opravdovou tmou?2</p>
--	--

<p>Stáčí se ponořit několik tisíců metrů pod vodní hladinu. Čím hlouběji se ponoříme, tím méně slunečních paprsků bude vodu kolem nás protínat, v hloubce 200 m už kolem nás nebude téměř žádné světlo. V hloubce 1000 metrů už pak budeme obklopeni naprostou temnotou, ve které nám i umělé osvětlení pomůže jen na několik metrů. Také postupně vymizí veškeré zelené rostliny, řasy, fytoplankton a spolu s nimi zmizí i živočichové, kteří se jimi živí. Potopíme se do země nikoho, do místa plného záhad, do absolutní temnoty. V této temnotě žijí živočichové, které si ani neumíme představit. I přesto, že se zde nachází naprostá tma, život závisí na povrchové, sluncem zaplavené vrstvě vody. Jedinou potravou těchto tvorů jsou zbytky odumřelých rostlin a mrtvá těla živočichů, která padají ke dnu.3 Nad hranicí 1000 metrů může žít většina mořských živočichů. Pod tuto hranici, za níž vládne naprostá tma, si už ale troufnou málokdo. Z živočichů, kteří dýchají vzdušný kyslík, se sem vydá například želva kožatka, vorvaň, nebo rypouš. Kromě těchto návštěvníků má v temnotě stálý domov mnoho hlubokomořských živočichů. I když je temnota jejich rodištěm, dopomáhají si vlastním světlem, ať už ho využívají jako návnadu, nebo k zastrášení nepřítelů. Tito živočichové se přizpůsobili životu v hlubinách, a aby odolali nízkým teplotám a obrovskému tlaku, mají téměř průsvitná těla plná</p>	<p>vody a jejich teplota je stejná jako okolní vody. Kdybychom se my ponořili do takové hloubky, téměř okamžitě bychom zemřeli, stejně jako by zemřeli tito živočichové, pokud bychom je vytáhli na hladinu.4 Na výzkumy do takové hlubiny se mohou odvážit jen speciálně konstruované sondy, které jsou odolné vůči extrémním tlakům. Provádějí průzkumy, odebírají vzorky, fotografují a filmují živočichy a prostředí ve kterém žijí. Většina z nich je řízena automaticky. Dno oceánu je velmi nebezpečné a jeho objevování je velice náročné. Největším problémem je tlak. Málo z nás si umí představit, jaké to je, být pod tlakem oceánu. Jen málo z nás by se odvážilo potápět se do těchto černých vod.5 I přesto, že některé části hlubokých oceánů už známe, temnota a tlak nám brání v dalším bádání, a tak stále zůstává až 95 % oceánů neprozkoumaných. Z toho vyplývá, že povrch dalekého Marsu známe lépe než hlubiny našich vod. Je zvláštní, že investujeme tolik času do prozkoumávání vesmíru a dalekých galaxií, když přímo na naší planetě, nám na dosah ruky, se nachází místa a živočichové, které si ani v nejhlubších snech nedokážeme představit. Také je dost neuvěřitelné, že z těchto míst máme důkazy života.6 Můžeme to tedy vnímat tak, že na dnech našich oceánů se zrcadlí druhý vesmír. Druhé tajemno a druhé nekonečno.</p>
--	--

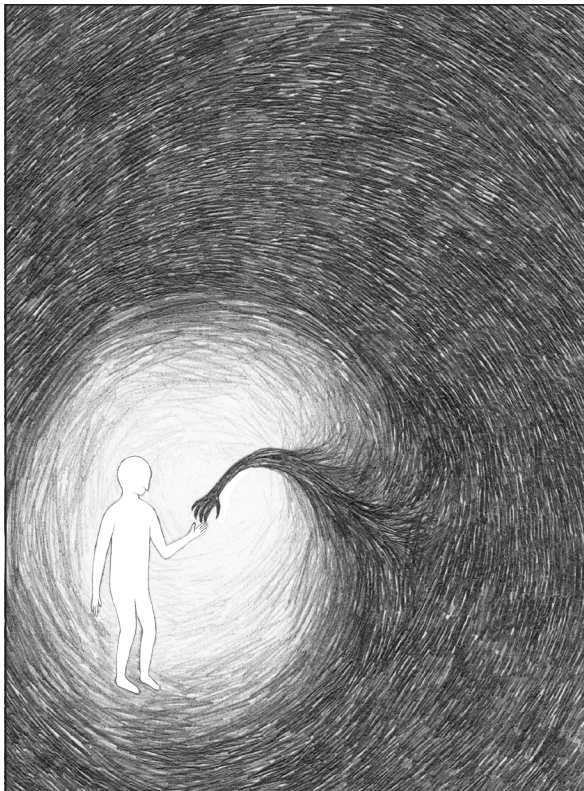
Příloha 11

Zkušební tisky
zdroj: vlastní tvorba

Příloha 12

Ukázka knížky zdroj: vlastní tvorba

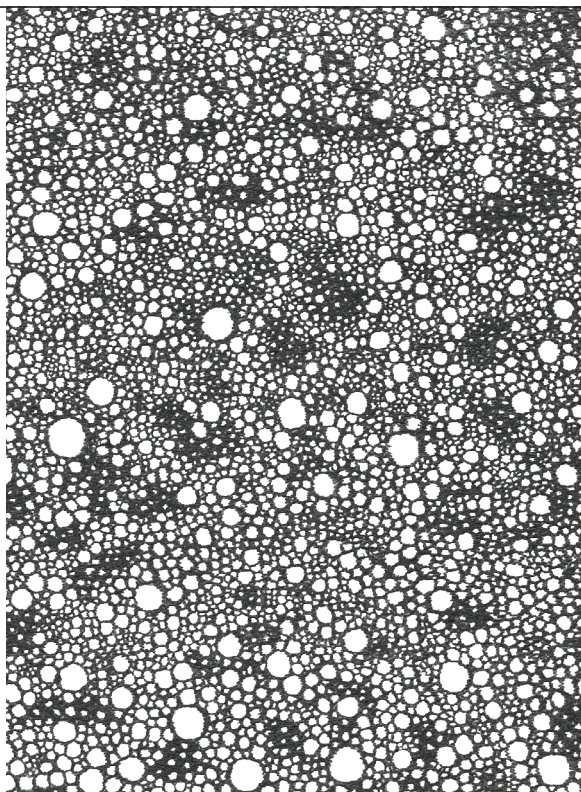
Tma. Tři jednoduchá písmena, která nemusí nic znamenat, a přesto vyvolávají mnoho emocí. Má mnoho podob a pro každého z nás může představovat něco jiného. Ačkoli si to málokdo z nás přizná, již dávno víceméně bezdůvodný strach ze tmy stále třímá naši duši.

Kdo z nás vlastně ví, co je to tma? Koho by napadlo zamýšlet se nad tak banální otázkou. Tmu přece zná každý z nás. Ale přece jen... Co je to tma? Co tmu samotnou způsobuje, co pro nás tma znamená, a jak taková tma vypadá v našich představách? Čím vším pro nás tma může být?

9

Můžeme začít například u otázky, proč je v noci tma. Většina z nás dojde velice rychle k jasné odpovědi. Je to přeci jednoduché, naše Země obíhá po oběžné dráze kolem Slunce a v momentě, kdy se otočí, Slunce začne zapadat za obzor a přichází noc, ruku v ruce s tmou a s nebem plným hvězd. Proč ovšem nezůstane světlo i po zapadnutí Slunce? Dávalo by to smysl, pokud víme, že vesmír je nekonečný a hvězdy pokrývají celou jeho plochu, tím pádem by měly ozářit celé nebe... Ty hvězdy, co jsou nám blíže, svítí sice jasněji a hvězdy, co jsou od Země vzdálené, sice září méně, na druhou stranu, je ve větší vzdálenosti daleko hustší pokrytí, a tím pádem by se to mělo vyrovnat. Když si to zkusíme představit, dojdeme k zjištění, že hvězdy by měly pokrýt naprosto celou noční oblohu a my bychom měli na každém místě, i v tom nejzazším koutě narazit na jasnou hvězdu. Nenarazili bychom ani na malinký kousek tmy.

Ve skutečnosti se noc této představě ani zdaleka nepodobá. Pokud se v noci zahledíme na oblohu, rozhodně nenarazíme na každém místě na jasnou hvězdu. Spíše naopak. Na nebi převládá černočerná tma, ve které září hvězdy jako majáky na pustém moři. Jak je to tedy možné?

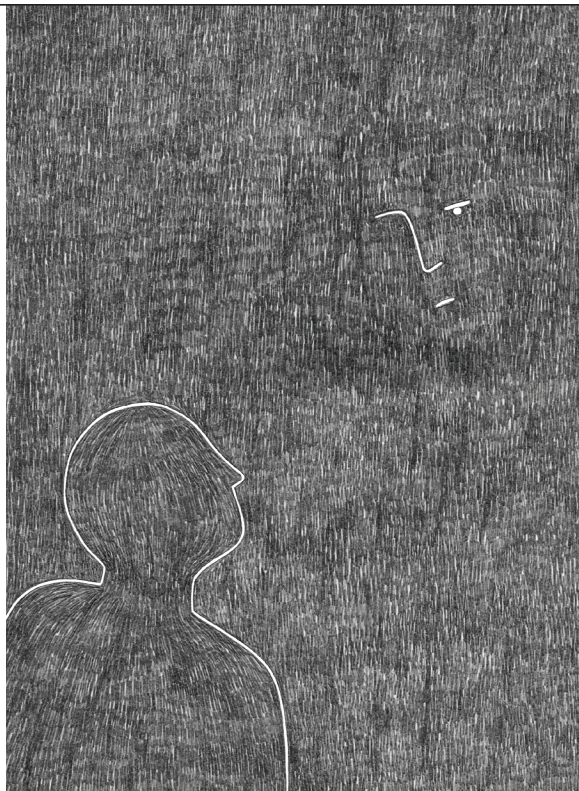
10

Ukázka knížky
zdroj: vlastní tvorba

Vysvětlení je zdánlivě jednoduché, nazývá se Kepler-Olbersův paradox a je postaven na rozpínavosti vesmíru. Když se vesmír rozpíná, hvězdy se začínají vzdalovat a v návaznosti na to se mění jejich světlo a jeho barevnost se posouvá k červené. Protože světlo je vlastně elektromagnetické vlnění a nejdelší vlnovou délkou z jeho barevného spektra má červenou barvu. Se vzrůstající vzdáleností se vlnové délky prodlužují až do chvíle, kdy některé z nich není naše oko schopné zachytit. A právě kvůli tomu se stává noční obloha takovou, jakou ji známe.

*Tady v té nekonečné tmě.
Konečně vidím sama sebe.*

12

Tma je zjevení mnoha tváří. Nebo je možná tma černým hávem, do kterého se může zahalit cokoliv a kdokoli na celém světě. Jasně je ale to, že nikdy není stejná. Pokud se zamyslíme nad tmou, která v noci zaplaví krajinu a města, na každém místě se bude lišit, nikdy se nesetkáme s tou samou tmou. Bohužel, na většině místech už se nesetkáme s téměř žádnou tmou, i když panuje ta nehlubší noc.

Jakožto obyvatelé měst se se skutečnou tmou opravdu nemáme šanci setkat. Žijeme v naprosté bublině světelného znečištění a jsme tak zdánlivě spokojeni. Světelné znečištění, nebo také světelný smog je jakkoli člověkem uměle vytvořené světlo, které se odráží od noční oblohy, je rozptýleno do ovzduší a má nežádoucí vedlejší účinky. Jedná se o veřejné osvětlení, nasvícené reklamní plochy, z devadesáti procent špatně řešené architektonické osvětlení, velká sportoviště, parkoviště a v menší míře, nikoli s menším dopadem, světlo unikající z budov a z dopravních prostředků.

Tento smog má vliv na mnoho živočichů, primárně na hmyz, ptáky a noční lovce a nevyhne se ani rostlinám, které reagují na příchod jara i o týden dříve. To má logický dopad i na nás samotné.

18

